

Prva deželna konferenca Slovenske komponente DSL Potrditev avtonomije Slovencev v stranki

V teh časih je vprašanje narodnih manjšin v Evropi, ki dobiva nove ureditve, priznane kot eno najpomembnejših; narodno mešanih področij je na vsej celini in ne le na področju dosedanje Jugoslavije — preveč, da ne bi bilo tako! Ta področja so lahko žal razlog za spore in spopade... Vprašanje je seveda, kako in kaj narediti, da bi bilo obratno, saj meje objektivno v večini primerov ne morejo predstavljati sredstva za rešitev teh vprašanj. Odnos do manjšinskih skupnosti je torej bistvenega pomena. Zanikanje pravic je, jasno, povod za konfliktnost, ki lahko zadobi — kot dokazujejo zgovorni primeri — v obsejnim prostoru tudi dramatične oblike. Kjer so pogoji za to seveda! A vendar nobena oblika konfliktnosti ne more biti pozitivna...

V zgodovinski fazi, ko nastajajo novi državni subjekti na področju Jugoslavije, imata tudi slovenska manjšina na tej strani meje in italijanska v Istri svojo pomembno vlogo za mir in stabilnost. To je odvisno od njiju, a seveda tudi od držav, v katerih se "nahajata". Prav je, da obe manjšini odigrata vlogo dveh subjektov — tako vsaka zase kot tudi, po dogovoru, skupaj. V tej smeri gre vsekakor delati.

Nujno pa je, da sta deležni od držav, kjer sta manjšini doma, takih zadržanj in ukrepov, ki bodo vredni demokracije. V Italiji danes za nas ni tako: kar se dogaja s statuti občin in pokrajin na primer je naravnost žaljivo za Slovence. Tako kot je bilo 10, 20 ali 30 let od tega... Človek se sprašuje, kakšno verodostojnost imajo institucije (občine, pokrajine, dežela) oziroma njihove vlade in vladne stranke, ki priznavajo neodvisnost Republike Slovenije, ne priznavajo pa pravice Slovencev v svoji sredi!

Preveč je pri vsem tem strankarskih interesov, ki zapostavljajo in žrtvujejo objektivne interese in pravice!

V veliki meri je tega kriv tudi italijanski strankarski in volilni sistem. Že 45 let je eno in isto, tudi ista stranka na oblasti z vodilno vlogo... Ker KD in manjši zavezniki hočejo ostati, kjer so, ostaja tudi položaj v marsičem nespremenjen: tudi za našo manjšino. Ker je to funkcionalno politiki vladnih strank, saj bi z odprtostjo do nas tvegali preveč glasov... Od konsolidirane oblasti si lahko pričakuješ najmanj novosti. Konsolidirana oblast je zaradi težnje po samoohranitvi v bistvu konservativna: ohranja stvari, ki so in kakršne so! Tudi iz vidika naše manjšine moramo zato gledati z zanimanjem na zблиževanje leve in prispevati za to; v kolikor gre za ustvarjanje možnosti alternative monopolu KD!

Poleg tega je v tradiciji levičarskega gibanja na Primorskem narodnostni moment normalen sestavni del njegove organiziranosti in programov. Delavsko, socialistično in komunistično gibanje je na Primorskem od nastankov dalje odigralo narodno konstitutivno in osvobodilno vlogo za Slovence. Obenem je bilo in ostaja najpomembnejši in najzaneslivejši politični subjekt za gradnjo kulture sožitja v teh narodno mešanih krajih.

V novi organizacijski obliki ter z obnovljenimi političnimi izhodišči in programskimi okviri nadaljujemo to tradicijo.

V sredo prirejamo v ta namen prvo deželno konferenco Slovenske komponente DSL. Ta bo ustanovna in bo potrdila avtonomijo Slovencev kot subjekta znotraj stranke ob prisotnosti poslanca Fassina za vsedrjavno vodstvo: tudi to hoče biti prispevek za uveljavljanje normalnosti narodnih manjšin in njihove vloge ter soliden prispevek prizadevanjem za zakonsko priznanje naše slovenske narodnostne skupnosti v FJK.

mb

PRVA DEŽELNA KONFERENCA SLOVENSKE KOMPONENTE PDS-DSL

Prisoten bo poslanec
Piero Fassino

Slovenija je neodvisna in samostojna država

Trimesečni moratorij na izvajanje osamosvojitvenih odločitev, dogovorjen z Brionsko deklaracijo, je iztekel. Slovenija je vse določbe te deklaracije spoštovala, kar so potrdili tudi opazovalci Evropske skupnosti. Na žalost pa v tem času ni prišlo do pogajanj z drugimi republikami in jugoslovanskimi organi o sporazumni, mirni in postopni ureditvi odnosov Slovenije z ostalo Jugoslavijo. Ravno obratno. Jugoslavija je Slovenijo izločila iz monetarnega sistema. Vojaški spopadi na Hrvaškem so v tem času prerasli v odkrito agresijo Srbije in armade na hrvaški teritorij in oblast. Slovenski zračni promet je bil ves čas oviran ali onemogočen. Zaradi vojne na Hrvaškem je bil močno otežen pretok blaga v južne jugoslovanske republike. V zadnjih dneh je beogradska oblast prepovedala prevoz slovenskega blaga v Srbijo preko madžarske meje. Plačila iz Jugoslavije v Slovenijo so vsak dan

bolj zaostajala in terjatve slovenskega gospodarstva znašajo sedaj že preko 13 milijard dinarjev. Beogradska vlada in skupščina nista delovali. Srbsko-črnogorski del predsedstva Jugoslavije je izvedel celo protustavni udar, odstavil zakonitega predsednika, oklical izredne razmere in mobilizacijo ter prevzel funkcije skupščine in vlade. Haška mirovna konferenca, na kateri Slovenija kot samostojna država sodeluje, je v tem času edino mesto razgovorov med republikami bivše SFRJ. Je tudi edino upanje za zaustavitev vojnih spopadov in njihovo preprečitev še v drugih delih Jugoslavije in tudi pravo mesto za ureditev odnosov Slovenije z ostalim delom bivše SFRJ.

Slovenija zato, zvesta referendumski odločitvi o samoodločbi njenih državljanov z odločitvami svojega parlamenta prevzema kot samostoj-

na in neodvisna država vso dejansko oblast na svojem ozemlju. Uvedla je lasten denar — slovenski TOLAR in sama bo odselej skrbela za njegovo stabilnost. Prevzela je nadzor nad vsemi mejnimi prehodi, tudi proti Hrvaški in sama bo nadzirala pretok blaga in ljudi.

Državljeni Republike Slovenije so dejanja skupščine sprejeli kot samoumevna in nujna. Jugoslavije ni več. Kar je ostalo od nje je sovraštvo, medsebojno ubijanje in rušenje, nepomirljiva nasprotja, brezvladje in nered. Sprejeli so jih kot nujna, saj se spominjajo poti, ki jo je morala prehoditi stara in nova oblast, da so bile težnje večine državljanov Slovenije, ne glede na narodnostno pripadnost, po samostojnosti in neodvisnosti lahko udeležene. Spominjajo se njenih odporov zoper zvezni centralizem, zoper grožnje beogradskih oblasti in armade, zoper napovedane pohode

velikosrbskih jurišnikov, zoper blokado in ropanje slovenskega gospodarstva. Spominjajo se vojaške agresije na Slovenijo in enotnega odpora, ki jo je bila agresija deležna. Spominjajo se različnih predlogov slovenskih oblasti, da bi se po mirni in sporazumni poti rešila nasprotja, ohranilo vsaj normalno gospodarsko sodelovanje in dobrososedski odnosi. Spominjajo se tudi naporov, ki so bili potrebni, da je Evropa počasi in z zamudo spoznala jugoslovansko realnost, pričela razločevati težnje za mir in svobodo od osvajalskih teženj po ozemljih drugih narodov in nadoblasti enega naroda v Jugoslaviji, pripravljenosti za dogovarjanja in spoštovanje evropskih načel reševanja sporov od grobe vojaške sile, ki za svoje cilje ubija nedolžne ljudi in uničuje njihovo premoženje.

Tudi po 8. oktobru bodo še potrebni veliki napori. Slovenska dr-

žava bo samostojna in neodvisna ne le z mednarodnim priznanjem, temveč predvsem, ko bo res demokratska, gospodarsko uspešna in socialno pravična. Ko se bo prenehala obračati v preteklost, ko ne bo več poglabljala političnih razlik in delitev temveč združila vse sile za uspešen gospodarski razvoj in socialno stabilnost. Povračilne ukrepe Beograda, upamo lahko samo, da ne tudi vojaške, bomo tako lažje premagali. Lažje pa jih bomo premagali tudi, če bodo evropske države in predvsem naši sosedje storili vse, da se ohranijo odprte meje, da se še poglobi gospodarsko, finančno in vsako drugo sodelovanje, da se Republiki Sloveniji tudi mednarodno prizna status samostojne in neodvisne države. Hvaležni smo vsem, ki so že doslej k temu mnogo prispevali. Zdaj je čas, da razumevanje in obljube nadomeste z dejanji.

Miran Potrč

Apel tov. Occhetta vsem bivšim članom KPI

Sprejmimo odgovornost da gradimo naš jutri

Drage tovarišice, dragi tovariši!

Dogodki v Sovjetski zvezi, poskus peščice izdajalcev, da bi izvedli državni udar proti Gorbačevu in novonastali sovjetski demokraciji, sam odstop Gorbačeva iz tajništva KPSZ in razpust te partije s ciljem, da bi ustanovili novo demokratsko in levičarsko organizacijo, potrjujejo na dramatičen način pravilnost naših izbir, ki smo jih naredili v Bolognini 3. novembra 1989 in na kongresih v katerih smo ustanovili PDS — Demokratsko stranko levice.

Ta preokret je bil mogoč le ob politični kulturi partije, ki je vedno bila sredstvo v rokah milijonov ljudi, ki — po fašizmu in osvobodilni vojni — so hoteli v Italiji uresničiti prehod v demokracijo. Prav ta veličanska demokratska izkušnja je tista, ki je najprej stopila v boleče protislovje s konkretnim zgodovinskim uresničenjem komunizma v svetu. Prav iz demokratskega zagona je najprej nastala želja po spremembi.

Za socializem ni bodočnosti brez demokracije in svobode. Dramatični razpleti v teh letih nas pričujejo, da levica mora spet nazaj priti ideal enakopravnosti v novi viziji, ki bo upoštevala potrebe ljudi, takih kot so v resnici, ne da bi jim predlagala utvare in obljube, ki so privedle do avtoritarne katastrofe ogromne razsežnosti.

V Italiji in v Evropi nam bo to uspelo edino — le, če se bomo lotili velikih družbenih problemov — dela, pokojnin, stanovanja, zdravstva, davčnega sistema, okolja — in če se bomo zavedli o potrebi po globoki preosnovi države in njenih pravil, začeniši z volilno reformo, ki naj bi dopuščala volilcem izbiro programov in vlad.

DSL je nastala s ciljem, da bi spremenila in sprožila italijanski politični sistem, kjer že desetletja KD uveljavlja svojo centralno vlogo, in da bi udejanila pogoje za alternativo. V tem je tudi možnost, da bi uspešno začeli boj proti mafiji in kriminalni oblasti, kateri sta se vživeli s tem izkristaliziranim političnim sistemom in ki sta narasli do take mere, da izvajata popolno kontrolo na cele dežele v naši državi.

Da bi uresnili vse te cilje, potrebujemo zavzetost vseh tovarišev in tovarišev, ki so bili v preteklosti prisotni in vrstah italijanske komunistične partije.

Razumem zmedenost, tesnobo in tudi odklon, katerim smo bili priča. Vse to je lastno vsakemu izmed nas, ki smo se soudeležili tolikih borb in delili skupno toliko naporov. Ampak mnogi, ki jih je zajela negotovost, ali pa ki so slabo dojemali smisel naših izbir, so v stanju — po vsem tem kar se je

zgodilo — da bolj umerjeno ocenijo globoke razloge, ki so nas privedli do ustanovitve nove stranke. Prav da ne bi razpršili in uničili veliko in nepozabljivo vrednost tistih bojev in tistega žrtvovanja moramo danes prenesti v DSL vse bogastvo preteklih izkušenj.

Kdo bo na strani delavcev, upokojencev, žena, mladine? Gotovo ne tisti, ki z visokodonečimi frazami in tudi z žalitvami so se odločili za razkol, ki ne samo da deli levo in jo ohromi, ampak se sklicuje in nekritično ponuja en mit, ki je postal danes nesprejemljiv. Ne smemo pozabiti, da med leti spadajo tisti, ki že pred desetimi leti so uporno nasprotovali Enricu Berlinguerju glede "zloma" v zvezi s Poljsko.

Kar se je zgodilo v svetu nas je prisililo, da preizkusimo svoje moči in zmožnosti in da poiščemo nove poti, ker pristajanje pri obstoječem se je ne samo dokazalo zgrešeno, ampak nemogoče.

Ne moremo se več sklicevati na velike mite, ki naj bi nam zagotavljali neko gotovost. Edino kar moremo je to, da si prevzamemo — vsi skupaj — odgovornost, da gradimo naš jutri, da nadaljujemo boj za demokracijo, za enakopravnost, za svobodo, za socializem.

To so razlogi, zaradi katerih vas pozivam, da se vključite v DSL, da sprejmete njeno izkaznico, da gledate naprej, da ne bi obupali in se odrekli temu, da z vsemi vašimi čustvi in zavzetostjo, ter skupno z množicami ljudi, omogočite, da bi Italija uresničila vse svoje demokratske možnosti.

Z zahvalo in z najsrčnejšim pozdravom

ACHILLE OCCHETTO

Tisku ga je predstavil Luciano Ceschia

V Tržiču nastaja nov mesečnik

V krogih DSL na Trziškem se že nekaj časa oblikuje nadvse pozitiven in ambiciozen načrt in sicer ustanovitev novega mesečnika, ki naj bi nosil naziv "Edizione Straordinaria". Časopis je bil predstavljen tisku v zadnjem tednu septembra. Gost večera, ki je tudi uvedel politično informativni dogodek za Tržič je bil novinar, bivši direktor Piccola, Luciano Ceschia. Slednji je prisotnim oral pomen imena za časopis, nato pa se je pogovor spustil na prijateljske tere. Časopis bi izdajala družba "La Quercia", ki je bila nalašč ustvarjena in list bi moral prodreti v prostor, ki je nasičen in monopoliziran od konservativnih medijev. List bodo urejali pripadniki Stranke Demokratske levice in se bodo ukvarjali s temami širšega obsega, ki bi se poleg političnega področja dotikal tudi kulture in splošnih specifičnih problematik goriške pokrajine. Pobudniki so podčrtali pomembno dejstvo, da bo časopis odprt vsem, ki bi radi sodelovali in širili prispevke o specifičnih tematikah, saj časopis hoče premostiti logiko zgolj strankarskega glasila. Novi mesečnik bi moral nekako zapolniti vrzel bivšega lista "Qui città", vendar bi moral iti globlje v dušo problemov. Ob predstavitvi je bila na ogled le poskusna številka, ki pa bi se morala kvalitativno bolje predstaviti. Odgovorni za list, Diego Santoro, nam je povedal, da bi moral list iziti proti koncu meseca oktobra, vendar se je nekaj zataknilo z registracijo na sodišču, zato še ne zna povedati, kdaj bo list izšel. Podčrtal je dejstvo, da se za list trudi skupina ljudi že več mesecev in da je v vseh volja, da bi dali na dan novo vrsto lista, ki bi bil za Tržič prava novost. Santoro je povedal, da

zamiselnost ima globoke korenine predvsem v poznavanju ljudi in politike na Goriškem področju. Mnenja je tudi, da za levico voli mnogo več ljudi kakor jih je realno vpisanih v stranke. Prav ta neangažirani del levice rabi, po njegovem mnenju, nov list, ki preseže logiko političnih časopisov in klasičnih medijev. List bo izhajal na začetku s pettisočimi izvodi, nato bo raste ali se krčil, vse je namreč vezano na povpraševanje in na delo uredniškega odbora. Prav zato je skupina navezala stike tudi čez mejo, da bi lahko lažje prišla tudi do novih ali svežih novic, ki so zanimive tudi za prebivalce goriške pokrajine. List, je podčrtal Santoro, bo tiskan v celoti z ekološkim papirjem in bo predvidoma obsegal dvajset strani. Poskrbljeno bo tudi za reklamo, ki bi morala biti bodoči nositelj glavnega bremena stroškov, vendar zadeva še ni rešena. Nazadnje pa nam je vnaprej povedal, da bi se v prvi številki morali dotakniti problematike bolnišnic, zadeve Crisci, bivšega predsednika pokrajine, škandala z zapuščenim grofom Coronine v Gorici in še nekaj zelo razburljivih tem, o katerih ni hotel predčasno govoriti. K mesečniku spada tudi svojevrstna posebnost, saj je v uredniškem odboru tudi Albanec Ylli Yasa, ki je do nedavnega opravljal službo novinarja pri albanski televiziji.

Novemu listu želimo torej veliko uspeha, predvsem iz dejstva, da se na trziškem sliši že več časa pomankanje neke alternativne informacije, ki bi prišla s svojimi pekočimi vprašanji na dan in čez neprijazne filtre lokalnih medijev javnega obveščanja.

MJ

Ob reakcijah Trsta na napovedan prehod tankov JA skozi mesto

Nočem revanšistične internacionale

Nepričakovana in spektakularna Cossigova napoved, da se bodo čete JA vrnile iz Slovenije domov (?) preko Trsta, se k sreči ni uveljavila, saj je italijanska vlada v par dnevih sporočila, da tega ne namerava storiti. Napoved pa je vzbudila v Trstu val protestov in segrela kri domačih nacionalistov in desničarskih strank.

Argumenti proti prehodu čet bi lahko bili konkretni in aktualni, prehod bi namreč hočeš nočeš dal mednarodno priznanje jugosrbski armadi, ki je agresorska in ki si prav gotovo ne zasluži uslug evropskih držav. Tanke in oklopne bi na lahek način prenesli prav v enega izmed epicentrov, kjer divja vojna in bi jih torej lahko armada uporabila proti Hrvatom. S prevozom se v bistvu nista strinjali ne Slovenija in še toliko manj Hrvaška, saj bi se napad nanjo lahko še dodatno okrepil. Tržaške nacionalistične sile pa so za nasprotovanje izbrale argument, ki je tipično nacionalistični: prehod jugoslovanski čet bi v ljudeh odprl stare rane in boleče spominena dogodke, kot so bili okupacija Trsta, fojbe, zasedba Istre in Dalmacije itd. Na teh parolah se je vnela nekajdnevna in bučna kampanija, ki lahko nakazuje nekatere stare teme novih predvodilnih bojev. Ob vsem tem je popolnoma jasno, da tržaške desničarske stran-

ke in nacionalistična gibanja potrebujejo danes kot večeraj sovražnika. Prosto po Dekartu bi lahko zapisali: Sovražim torej sem. Brez sovražstva in seveda sovražnika bi del tržaških politikov in politike dejansko propadel, saj ne bi imel več smisla. Položaj bi lahko primerjali z Miloševićem Beogradom, kjer je stber velikosrbskega osvajanja nacionalizem s točno določenimi sovražniki.

V Trstu bi bili seveda sovražniki Slovenci, ki tu živimo, in neka neobstoja Jugoslavija. V očeh desničarskih nacionalistov smo Slovenci še vedno idealen sovražnik. Imamo zgodovinske krivde in smo še vedno živi. Naše zgodovinske krivde so v nacionalistični optiki dokaj otipljive: skupaj z jugoslovansko armado smo okupirali Trst, v fojbe smo pometal nekaj tisoč nedolžnih italijanskih žrtev, prispevali smo k zasedbi italijanske Istre in Reke. Poleg tega smo bili še peta kolona komunizma, ki je ogrožal civiliziran svet. Vse to je seveda dovolj za protislovensko vzdušje, in ko je potrebno, gonijo. Zaradi teh krivd si ne zaslužimo ne pravice in ne zaščitneke zakona. Kako naj italijanska država pomaga ljudem, ki so jo ranili in jo stalno izpodkopavali? Shema je preprosta in očitno za mnoge še vedno učinkovita.

Italijanski nacionalizem skrbno čuva to svoje sovražstvo, sebe pa potrjuje tudi s čisto določenim ciljem, ki je ponovno tipičen za vsak nacionalizem: ponovno zavzeti (v bolj blagi varianti kupiti) Istro in Reko ter tako zmagati staro in pod komunizmom izgubljeno pravdo. V tem je ves smisel bivanja za nekatere stranke in ljudi. Te prav nič ne briga demokratizacijski procesi v Sloveniji in na Hrvaškem, morda so jim celo v napoto. Demokratičacija in objektivne težave novih malih držav so zanje le priložnost za agresivno in revanšistično politiko.

Primerjava s Srbijo bi nam pokazala, kako se nacionalizem napaja vedno ob istem izviru. Milošević je v svoji velikosrbski kampaniji najprej določil sovražnike, predvsem Albance in Hrvate. Vsi naj bi imeli stare zgodovinske grehe, ki jih je treba izbrisati in krivce kaznovati. Prav tako je srbska politika morala poravnati stare krivice in si je zadala kot cilj osvojiti ozemlja, ki so ji bila "krivično" odvzeta. Pri tem se je zavezala z nekoč narodno armijo, generali pa so kmalu identificirali starega sovražnika in sicer nacistično pobarvane ustaše. Prisotnost tako groznega sovražnika naj biopravičevalo sesuvanje naselji, hiš, cerkev in bolnišnic. Osvajanje hrvaškega ozemlja pa

je legitimirano z bojem za staro pravdo in z ohranjanjem starekomunistične, protinacistične in protiustaške Jugoslavije. Če se armadi pridružujejo četniki ni to tako hudo, saj je v vojni vsak zaveznik dober, tudi če prihaja iz diametralno nasprotnega ideološkega tabora.

Padec berlinskega zidu je izbrizal "pošast" komunizma in bi bilo zato danes nemogoče risati letake, kako ruski vojaki jejo otroke. Konec blokvske politike pa ni izbrisal vseh kontrapozicij, ampak je odprl pot številnim lokalnim obračunavanjem in seveda tudi k bohotenju tlečega nacionalizma. Marsikdo si tako zamišlja svet miru kot svet, kjer bo mogoče poravnati nekdanje krvave račune. Konec koncev so si v Nemčiji, posebno tam, kjer so po združitvi nastala ognjišča hude socialne napetosti, desničarski in nacionalistični krogi takoj našli novega sovražnika: tuje priseljence. Proti njim pa so obudili staro nacistično podobno Nemčije brez tujcev, torej rasno čiste Nemčije. V imenu te nemčije mladinske tolpe pretepajo tujce, nekateri desni politiki pa se že zbirajo v stranke in pobirajo glasove.

Upati je, da bodo ta čustva izplahnela in da se ne bo rodila neka nova nacionalistična in re-

vanšistična internacionala. Evropa je prav gotovo ne potrebuje. Držim fige, da bi se med težavami Slovenije tudi tu ne pričele uveljavljati skupine, ki bi skušale resnične težave in morebitna nasprotja prekriti z iskanjem sovražnikov, ki bi tokrat seveda ne mogel več biti komunistični sistem, lahko pa bi to bili komunisti: tudi tisti, ki so bili pošteni in ki sokonec koncev nekaj zgradili. Želim biti optimist in mislim, da bo slovenska politika realistično reševala konkretne probleme in se ne bo posvečala iskanju zgodovinskih fantazmov, saj bi to ne rešilo niti enega podjetja in niti ene socialne napetosti, nasprotno trenja bi se samo še stopnjevala.

Vrnimo se v Trst, kjer ima politika velike in težke naloge: od spremembe gospodarskega ustroja in uvajanja resničnega menadžerstva, do skrbi za to, da bodo javne uprave pričele delati v resnično korist občanov. Tu sta še politika miru in sožitja ter gradnja zavesti, da Trst ne more ostati izolirana trdnjava, ampak da se mora brez starih bremen vključiti v evropske spremembe in procese. Čas je, da stara nasprotja prepustimo poštnim zgodovinarjem.

ACE MERMOLJA

Nedeljsko zasedanje mestne skupščine

Organizacija zdravstva v goriški pokrajini

Zabava z grenkim priokusom v tržaškem občinskem svetu

Nedelja 7. oktobra je bila verjetno ena zadnjih lepih, sončnih in toplih nedelj v tem letu. V Trstu pa nismo bili najbolj razpoloženi, da bi uživali jesensko sonce. Napovedali sta se misovska manifestacija in seja občinskega sveta, na kateri naj bi prišel do izraza ves gnev desničarjev nad slovenskim in komunističnim svetom.

In vendar mi po šestih urah občinskega sveta ni bilo žal, da sem izgubila tako lepo nedeljo. Priznati moram, da je bilo resnično zabavno. Naj si preveč ne žene k srcu kdor je bral o groznih misovce, da bodo porušili spomenike NOB in šolo v Zgoniku. Te grožnje so že tako obrabljene, dokler prihajajo z njihove strani, da nas ne presenečajo več. Ko se znebimo tega straha pa postane njihov nastop prava komedija. Kako prepričano govorijo o "italijanski Dalmaciji", ki jo ponovno napadajo Slovani z "rdečo zvezdo", kako jim je samoumevno, da bi se morali vsi Tržačani poleči po železniški progi, da bi ustavili vlak, ki pelje orožje poražene vojske. Da ja ne bi bili prisiljeni ponovno videti kako rdečo zvezdo. In to izražajo z zelo različnimi nastopi. Eni s kričanjem in zmerjanjem, drugi z elegantnimi in včasih celo poetičnimi izrazi o "Jadrano, tem prelepem italijanskem jezeru". Nedeljsko zasedanje je bilo sicer za misovske svetovalce izjemna prilika, saj jih je poslušal sam vsedržavni tajnik. Verjetno so se še posebej potrudili, da so bili kar se da dramatični.

Priznati je treba, da so se potrudili tudi listarji. Pri tem je bilo najbolj smešno, kako so se medsebojno zmerjali z misovci. Letele so psovce, preklinjali so se in sploh so tekmovali, kdo bo manj civiliziran. Očitno je, da poteka tekmovalstvo za glasove na desnici na zelo nizki kulturni ravni. To se je odražalo tudi v glasnih ko-

■ Predsednik Cossiga v Trstu. Njegov nastop je dvignil veliko nepotrebnega prahu.

mentarjih publike, ki je bila skoraj izključno iz njihovih vrst. Nič manj uspešno pa niso poskrbeli za kratek čas nekateri predstavniki strank večine. Krščanski demokrati in socialisti so si ves čas medsebojno podajali odgovornost za nastalo zmešnjavo. Jo je zakuhal socialist De Micheli ali krščanski demokrat v vladi? Odgovora seveda ni bilo, zato pa je bilo slišati vrsto pikrih namigov in tudi odprtih obtožb, v najpristnejšem tržaškem glasnem tonu.

Večina svetovalcev je modro molčala in se smehljala pod brki in tudi brez brkov. V tem ozračju niso mogli manjkati takšni, ki so stvar vzeli zares in so skušali zelo lepo razčleniti vprašanje, pri čemer bi tudi uspeli, če bi jih kdo poslušal. Toda očitno je bilo, kot je očitno na vseh zasedanjih raznih svetov, da so se stranke večine že domenile o zaključku in da tudi najbolj pameten predlog ne bo prodril. To je občutil med drugimi svetovalci Lokar, ki je

predstavil resolucijo, po kateri naj bi izrazili podporo stališču Slovenije, naj ostanejo tanki tam, kjer so do konca vojne na Hrvaškem. Župan je predlog enostavno zavrnil ne da bi sploh ocenil vsebine. Kar se seveda ni zgodilo s predlogom socialistov, ki je bil prava mojstrovina v svoji demagoški sposobnosti, da zbere podporo vseh ali skoraj. Župan ga je sprejel z enakim postopkom, kot je zavrnil Lokarjevega. Ta je dober, oni ne in pika. Kot oče, ki poseže med sprta otroka in vzpostavi mir ne z argumenti, temveč s svojo avtoriteto. Tako se je vsa šesturna diskusija, z vsemi ognjevitimi posegi, zaključila po vnaprej pripravljenem načrtu, ki sta ga pripravila dan prej župan in Perelli, kot je izšlo iz njune izmenjave par besed. Pripravljen komedija, kjer so vloge že vnaprej dobro razporejene in znane. Naj bi se človek ne zabaval? Le pozabiti mora, da se vse to imenuje demokracija.

tč

Volilni manever pred skrbjo za zdravje občanov

Javna razprava o organizaciji zdravstva na področju goriške pokrajine, posebno pa zadeva o gradnji dveh ali ene same bolnice v pokrajini, še vedno ni zaključena. Iz tiska smo lahko prebrali, da se je Krščanska demokracija na svojem vrhu pokrajinskega vodstva odločila, da bo treba uresničiti gradnjo dveh bolnic. Tako še enkrat lahko vidimo, da se politikom gre predvsem za volilni manever, zdravje ljudi pa jim je deveta briga. Sama zdrava pamet namreč narekuje gradnjo ene bolnišnice, ali bolje dokončno ureditev nove Tržiške strukture, ki je bila odlično začeta na koncu pa so se dela ustavila na polovici. Gorici tudi ni treba novih struktur, saj razpolaga z objekti, ki bi manj stali, če bi jih učinkovito popravili. Racionalizacija je beseda, ki je odgovorni ne poznajo. Racionalizacija pomeni tudi koncentriranje kakovosti zdravstvenih uslug, ki so brez razpršitev in delitev še toliko bolj na višku. Poleg Gorice stoji nova in neizrabljena bolnišnica v Krminu, ki je prava katedrala v puščavi in spomenik lahkomišelnim politikom. Vendar bi se sedaj to stavbo lahko bolje uporabilo, tudi glede na to da je Krmin le deset kilometrov oddaljen od Gorice. Če bi trezno segali na področje racionalizacije, bi veljaki lahko navezali tesnejše stike tudi s Šempetersko bolnišnico, ki je ločena od civilne bolnišnice na italijanski strani le s politično narisano državno mejo. Na ta način bi Gorica brez dvoma pridobila tudi odličen oddelek mikrokirurgije za katero slovi šempeterski zdravstveni obrat. Gorica razpolaga tudi z novim zasebnim objektom San Giovanni di Dio, ki je specializiran za trajno onesposobljene bolnike. Čeprav je objekt zaseben v njega odtepa vse preveč javnih sredstev, ki so konec koncev odtegnjena prav javnemu zdravstvu. V

prid enotne bolniške strukture v Trziču pa govori več podatkov. V Trziču so zgradili le nove laboratorije, nove bolnice pa še niso nikoli začeli, medtem, ko je stara bolniška stavba prava podrtija. Poleg tega so zaprli bolnišnico v Gradežu. Ta struktura je sedaj le delno operativna, vendar v tako nizki meri, da baje ne zadostuje niti najnujnejši pomoči v poletnih mesecih, ko bi moralo biti bolje poskrbljeno za turiste.

Kar pa po vsej verjetnosti Gorico najbolj boli je to, da Trzič stalno raste in se razvija. Mesto je prijetno. Okoli njega se razvijajo industrija, in trgovina, ladjedelnica, letališče in važen železniški voz. dokazujeta, da je Trzič zelo delaven in živ, s čemer se Gorica ne more več ponasati. Prav zato Goričani nočejo, da bi enotna pokrajinska bolnišnica bila zgrajena v Trziču, ker bi tako mesto izgubilo še zadnje adute bivšega prestiža. Tisk, levičarske stranke in laična opozicija so vseskozi skušali dokazati, da se bodo odločitve Krščanske demokracije glede dveh gradenj končale samo s potratom denarja in z vedno slabšimi zdravstvenimi uslugami.

Pokrajinsko vodstvo DSL in svetovalska komponenta DSL na goriški pokrajini sta glede problematike zdravstva na Goriškem zavzeli sledeči stališči: DSL, obsoja nejasnost deželnega odbornika za zdravstvo Brancatija, ki se je pred nekaj leti ogreval za enotno pokrajinsko bolnico, kar je pred časom zopet potrdil, kmalu pa umaknil svoja prepričanja.

DSL podčrtuje nedoslednost večine in jo kliče k neposredni odgovornosti, saj je kvaliteta zdravstvenih uslug v pokrajini padla in tudi strukture so precej pod kritiko. Vse to seveda občutijo le ljudje, ki so zaradi potrebe v neposrednem stiku z bolnicami. DSL zahteva reorganizacijo zdravstva in dodatno skrb preventivni medicini, ki je bila v zadnjem času preveč prepuščena sami sebi. DSL je tudi za enotno bolnišnico in podčrtuje dejstvo, da je bilo nabranih 5000 podpisov za enotno strukturo na Goriškem. Kar se tiče nevarnosti izgube javnih sredstev, DSL predlaga, da se prične vsaj s pripravo načrtov in simboličnim odprtjem gradbišč, kar bi zadržalo prispevke za zdravstvo. Poleg tega DSL ogorčeno opozarja, da je bilo namenjenih okoli 150 postelj bolnici San Giovanni di Dio, ki je zasebna struktura. Vse to pa bo odtegnilo javnemu zdravstvu 150 postelj, ko bo treba seštevati razpoložljive prostore v zdravstvenih strukturah v pokrajini. Tudi v tem primeru racionalizacija, kot jo pojmujejo nekje drugje, ne pride v poštev za zasebne strukture, na račun katerih nastradajo civilne javne bolnice.

Na koncu svojega komunikeja goriška DSL podčrtuje dejstvo, da se v celoti strinja z državno strategijo stranke, ki se v teh dneh pripravlja na ogorčen boj zopet finančni zakon. Kot je vsem jasno bo le—ta prizadel predvsem zdravstvo in direktno najbolj izpostavljene sloje državljanov. DSL nasprotuje dviganju meje ticketov za zdravstvene usluže in za zdravila, ker ti ukrepi prizadenejo predvsem tiste sloje prebivalstva, ki dosledno plačujejo državi prispevek skozi vsakoletne predvidene davčne dejatve.

MJ

Gorica: družba Transmedia vzela v najem kino Vittoria

Nova dimenzija kinematografije

Goričan, ki je študiral v Trstu in zahajal v mestne kinematografe je prav gotovo v Gorici pogrešal filmske poslastice, ki jih je nudil in jih nudi še kinodvorana Ariston v Trstu. To je namreč kinematograf, kjer komercialni film ne pride do izraza. Na ta način je Ariston vnesel kulturo kinematografije in zato ima tudi mnogo gledalcev. Takega pojva v Gorici dolgo ni bilo in vse je kazalo, da bo soško mesto utonilo v svoji provincialnosti. Novi veter je zapihal z iniciativami Kinoateljeja, ki so povsem uspele in imele širši odmev tudi v italijanski javnosti. Vendar je amaterstvo Kinoateljeja sililo v nove izkušnje in kmalu bomo lahko okusili sadove njegove rasti in razvoja. Novost, ki razveseljuje je namreč v tem, da je družba Transmedia, izrodek Kinoateljeja, vzela v najem, kinematografske prostore kina Vittoria, templja "hard" filma v Gorici. Tisk, je z veseljem pozdravil odhod "rdečega" filma in je z veseljem pozdravil nova pobuda, saj je skupina Kinoateljeja najboljšo jamstvo kakovosti na kinematografskem področju.

V tisku je bilo objavljeno, da bo petletna najemina stala Transmediji 30 milijonov lir. Družbi predseduje dr. Boris Peric, člani upravnega odbora pa so vidnejši člani Kinoateljeja. Med temi je tudi prof. Darko Bratina, ki nam

je povedal, da se Slovenci končno zopet vračajo na Trst, prav v stavbo, ki je bila nekoč slovenska last. Medtem, ko bo Kinoatelje naprej organiziral svoje specialistične predstave, v Kulturnem domu, se bodo v kinu Vittoria vrstili kvalitetni filmi. Bratina je namreč podčrtal dejstvo, da je za filme zelo pomembna predstavitev.

Dobri filmi potrebujejo torej ustrezno reklamo, da so lahko uspešni tudi glede zaslužka. Poleg tega je Bratina povedal, da se pobuda ne ozira samo na Gorico ali na goriško pokrajino, vendar tudi na drugo stran meje. V zamislih je namreč tudi povezovanje s kinematografijo iz Nove Gorice in Šempetra za skupne nastope. Uspeh je seveda pogojen od števila

obiskovalcev kinodvorane, vendar je Bratina optimist, ker je prepričan, da bo tudi v Gorici kvaliteta filma dobila svoje tržišče. V ta namen je potrebno približno 30 tisoč prisotnosti na sezono, da je kinematograf lahko rentabilen. Če se bo izkušnja obnesla bodo na sporedu tudi filmski pregledi, retrospektive itd.

MJ

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Otvoritvena predstava sezone 1991-1992

SOFOKLES

KRALJ OJDIPUS

Režija Mile Korun

v nedeljo, 13. oktobra, ob 16.00 — Abonma RED C
v sredo, 16. oktobra, ob 20.30 — Abonma RED D
v četrtek, 17. oktobra, ob 20.30 — Abonma RED E
v soboto, 19. oktobra, ob 20.30 — Abonma RED F
v nedeljo, 20. oktobra, ob 16.00 — Abonma RED G

Vpisovanje abonmentov vsak delavnik od 10. do 12. ure pri blagajni Kulturnega doma, Ul. Petronio 4, telefon 734265.

Intervju ljubljanskega Dela predsedniku predsedstva Slovenije Milanu Kučanu

Evropa se mora vendarle otresti mita o nujnosti obstoja celovite Jugoslavije

Tik pred iztekom moratorija je ljubljansko Delo v sobotni prilogi objavilo dolg intervju s predsednikom slovenskega predsedstva Milanom Kučanom, ki ga zaradi aktualnosti povzemamo za naše bralce.

Ali ste iz tujine že dobili kake namige, predloge, morda celo direktive, da naj bi Slovenija podaljšala moratorij?

Ne. Za zdaj uradno nič, tudi namigov ne. Ampak do izteka moratorija je še pet dni. Ni izključeno, da se v teh petih dnevih ne bodo spet začeli pojavljati glasniki tistih, ki mislijo, da je treba moratorij podaljševati ad calendae graecas.

Kaže, da je v Sloveniji kar trdna odločitev, da moratorija pod nobenim pogojem ne bomo podaljšali. Kaj pa, če bi se pojavila čisto konkretna grožnja z gospodarskimi sankcijami?

Ne vem, s čim bi bilo mogoče gospodarske sankcije upravičiti. Temeljni razlog, da je ta odločitev tako trdna, so ravno gospodarske razmere v Sloveniji. V treh mesecih se ni realiziralo nič od pričakovanega začetka pogajanj, ki so bila pogoj za gospodarsko pomoč in obnovo finančnih protokolov. Ne po naši krivdi; naša pripravljenost in predlogi so bili izraženi. Nasprotno, zvezne oblasti niso izpolnile tistega, kar so bile po brinskem sporazumu dolžne in kar je posredno in neposredno Sloveniji povzročilo veliko gospodarsko škodo. Zračni prostor je bil z dvema krajšima prekinitvama vseskozi zaprt. Slovenija je bila izključena iz monetarnega sistema Jugoslavije. Nadaljevalo se je ropanje slovenskega premoženja v srbskih delih Jugoslavije. Trgovinska vojna proti Sloveniji ni bila prekinjena. Ob vsem tem bi bile gospodarske sankcije dejansko sankcije zoper republiko, ki si je v času moratorija prizadevala ne samo izpolniti svoje obveznosti, ampak tudi vplivati na to, da se prepreči vojna v drugih delih Jugoslavije. Sankcij proti republiko, ki vodi vojno, pa ni!

Če zdaj pred iztekom moratorija skušamo povzeti odnos mednarodne skupnosti do jugoslovanskega vprašanja, je vtis, malo surovo rečeno, grozljiv. Zdi se, da je tujina pripravljena storiti ali vsaj dopustiti prav vse, tudi pokol Hrvatov, da bi ta Jugoslavija nekako ostala skupaj. Je to pretirana ocena?

Tu je več elementov, ki jih kaže upoštevati. Predvsem nobenih iluzij o kaki sentimentalnosti do Slovenije. Spomniti velja na kurdski problem, kako veliko je moralo biti število žrtev, da je mednarodna skupnost končno reagirala. Tega ne bi rad primerjal. Mislim pa, da gre preprosto za dejstvo, ki je bilo ves čas očitno: nikakršnega enostranskega ali selektivnega dejanja ne bo, dokler ne bo mednarodna skupnost, zlasti Evropa, razpolagala s projektom celovite rešitve jugoslovanskega problema. Tega projekta ni. Razlike so znotraj evropske skupnosti, kaj šele v širšem obsegu... Začetni pogled Evrope, najbolj eleganten in z nje-nega vidika najbolj razumljiv — ohraniti Jugoslavijo tako ali drugače — postopno prehaja od posodobljene federacije, konfederacije, gospodarske skupnosti do zdaj že kakršnekoli forme, samo da bi Jugoslavija obstala. To

kaže, da v svetu še zmeraj kraljuje dogma o nujnosti ohranitve Jugoslavije kot dejavnika stabilnosti v tem prostoru; svet preprosto noče videti, da Jugoslavija ni bila sposobna valorizirati raison d'être svojega obstoja. Dogma o nujnosti Jugoslavije je po mojem mnenju ta hip najtežji problem, čeprav je čisto politično-psihološke narave. Ta dogma onemogoča, da bi mednarodna skupnost vendarle videla pravo stanje stvari. Naj povem v prispodobi: ker se na vojno na Hrvaškem gleda skozi opno jugoslovanske, v praksi že davno ne več obstoječe države, se zdi, da gre za konflikt znotraj države, da je to državljanska vojna, etnični konflikt, v katerega je žal vmešana tudi armada. Če bi to opno sneli, bi bilo seveda povsem jasno, da gre za klasično vojno med dvema državama, med dvema narodoma, da je to osvajalna vojna za ozemlje, ki zgodovinsko pripada neki drugi državi. Pogled skozi to opno kar naprej odlaga pri vseh teh državah zelo radikalno soočenje z nekim dejstvom, ki ni prijetno. Ampak to dejstvo je z vsakim dnem neprijetnejše in posledice so čedalje hujske, tudi za njihovo ravnanje.

Toda ali se njihovo ravnanje ne spreminja? Lahko bi rekli, da je Evropa dvignila roke od Jugoslavije, da je brezbrizna in mirno gleda vojno. Ali ni to vendarle ugodno za Slovenijo? Najbrž bi bilo težko imeti tako dvolično politiko: po eni strani biti brezbrizen do vojne na Hrvaškem, po drugi pa se zavzemati za to, da Slovenija ostane v Jugoslaviji. Ali se za Slovenijo ne odpira širši manevrski prostor?

S to logiko gotovo. Vprašanje pa je, ali je to evropska logika. Oni so nam velikokrat dali vedeti, da bi odhod Slovenije pomenil izgubo trezno premisslajajočega faktorja, na katerega se je znotraj Jugoslavije mogoče opreti. To je bilo doslej prevladujoče razmišljanje. Naš odgovor je bil, da je to napačen pogled, ki predpostavlja, da bi s priznanjem svoje samostojnosti Slovenija izstopila iz mirovnega procesa v Jugoslaviji. Mi, nasprotno, mislimo, da bi Slovenija, osvobodjena skrbi za svojo prihodnost, skrbi, da ji bo spet kdo drug vsilil svojo voljo, veliko laže, bolj kreativno in iniciativno na strani evropskih držav sodelovala v akciji mirovnega urejanja Jugoslavije. Praktično je Evropa poskusila že vse, razen tega, da bi priznala Slovenijo ali tudi Hrvaško. Do tega bo prej ali slej prišlo. Vprašanje pa je, kakšna bo takrat cena. Če bi Slovenijo priznali 25. junija, skoraj gotovo ne bi bilo vojne, ker bi se potem uporabljal drug mehanizem reševanja teh problemov: evropski, civilizacijski.

Kako bi lahko interpretirali nemški in avstrijski umik? Predstavnik CDU govori, da je bila Genscherjeva politika napačna. Imate vi kakšno drugačno zagotovilo?

To bi vam gotovo več vedeli povedati tisti, ki so trdili, da je mednarodno priznanje Slovenije tako rekoč že dejstvo.

Tu mislite predvsem na Peterleta? Ne, ni bil edini. Veliko jih je bilo, ki so tako razmišljali, in najbrž so imeli razloge. Žal je realnost drugačna. Tudi Genscher takrat v Beljaku ni govoril o tem, da je priznanje dejstvo, am-

pak da je dejstvo to, da Slovenija do priznanja bo prišla. Seveda pa ni mogoče računati, da bo kdorkoli v Evropi svoje interese podredil interesom kogarkoli drugega tudi Slovenije ne. Takrat, ko bo Evropa imela projekt rešitve jugoslovanske krize, bodo njene poteze zelo hitre, vstevši priznanje Slovenije, ki ga nobena evropska država ne postavlja pod vprašaj.

Ali se vam z današnje perspektive sprejetje brionske deklaracije še zdi tako nujno, kot se je zdelo takrat? Zdaj vidimo, da nam sprejetje deklaracije ni v ničemer bistveno izboljšalo možnosti za mednarodno priznanje. Po drugi strani se je takrat zdelo kot nekakšno jamstvo, ki naj bi zmanjšalo nevarnost armadnega napada?

Meni se zdi ta dokument zdaj še veliko bolj potreben, kot se mi je zdel takrat. Poglejte, s to deklaracijo smo najprej dobili mir in posredno tudi umik armade iz Slovenije.

Mislite, da se vojska ne bi umaknila ne glede na brionsko deklaracijo?

Ne. Z vidika današnjih razmer seveda lahko tako razmišljamo, toda takrat je bilo drugače. Takrat je bila vojska tu in ni bilo vojne na Hrvaškem. Poleg tega ne gre pozabiti, da je ob organih Jugoslavije podpisnik tega sporazuma tudi Slovenija. To je bilo prvo priznanje Slovenije. V anekdotični deklaraciji pa je Slovenija neposredni subjekt sporazuma. Z deklaracijo smo dobili evropsko mejo na severu, zahodu in na vzhodu. Dobili smo svojo carinsko službo in kontrolo nad carino, ki se pobira v Sloveniji. In postali smo neposredni sogovornik Evrope, mimo Jugoslavije. Formalno seveda ta sporazum lahko pomeni neko omejitev manevrskega prostora. Ampak 26. junija dejansko nismo imeli še ničesar. Tu pa so še posredni učinki. Po tem ko je prišlo do klavzule o vojnem tveganju pri finančnem poslovanju z Jugoslavijo, je Slovenija ravno na podlagi izpolnjevanja svojih obveznosti bila deležna drugačne obravnave. In to ne samo kot republika, temveč predvsem njene gospodarske in finančne institucije, ki so bile po ocenah mednarodnih agencij sposobne poslovanja na način, kakršen je v navadi v zahodnem svetu. In končno gre tudi za to, da je Slovenija ves čas bila sogovornica Evrope o tem, kako rešiti probleme v drugih delih Jugoslavije. Brez brionskega sporazuma bi si težko pridobili status evropske države; torej države, ki tudi z dejanji dokazuje, da želi biti v vsakem pogledu evropska in da je sposobna aktivno prevzeti in sodelovati v evropskih postopkih reguliranja konfliktov, ki nastajajo v odnosih med državami. Ti posredni učinki se mi zdijo vsaj toliko, če ne veliko bolj pomembni kot neposredni učinki.

Vojna na Hrvaškem je zdaj izbruhnila z vso močjo. Se vam zdi, da se lahko Hrvaška vojaško naglo zlomi?

V zvezi s tem bi najprej omenil sklep o embargu na uvoz orožja v Jugoslavijo. To je seveda z vidika Združenih narodov in njihovega odnosa do vojnih konfliktov v svetu najbolj normalen in prvi ukrep. V Jugoslaviji pa je to seveda diskriminacijski ukrep. Hrvaška je praktično brez svojega orožja. Uvoza ni. Vse, kar

ima, je orožje, zaplenjeno JLA: Druga stran v tej vojni, Srbija, ima kompletno oborožitev JLA, ki je gotovo ena najmočnejših evropskih armad. Poleg tega pa ima tudi lastno vojaško proizvodnjo, tako da lahko orožje obnavlja. Človek bi pričakoval vsaj še dodaten sklep o prepovedi proizvodnje orožja v Jugoslaviji in o začetku uničevanja ali nevtralizacije dela te oborožitve. Če se bo resolucija ZN dosledno uporabljala, potem je Hrvaška prej ali slej obsojena na vojaški poraz. Samo volja ni dovolj. Dolgoročno pa je rezultat odvisen od tega, ali bo na teh območjih ostalo srbsko ali hrvaško prebivalstvo. Na tistih območjih Hrvaške, kjer potekajo vojne operacije, je prebivalstvo mešano. Eksodus je na obeh straneh. Vprašanje je, ali se armada lahko opre na prebivalstvo ali pa naleti na sovražno prebivalstvo. In mislim, da se bo tako stvar tudi ustavila.

Zdaj se velikokrat pojavlja teža, da bo v tej vojni začasno pač nekdo zmagal: kdorkoli bo zmagal, pa bo imel proti sebi gverilo. Verjetno to sploh ni nujno, ker bo prišlo v primeru zmage enih ali drugih do množičnega eksodusa nasprotni strani.

Strinjam se. Zdaj, s to kruto vojno, ko se je začel eksodus na vzhod in na zahod, je po mojem sožitje Srbov in Hrvatov v teh nekoč mešanih področjih tako rekoč nemogoče. Po vsem, kar se je zgodilo, si ne znam predstavljati, da je sožitje mogoče, ker je zdaj veliko hujske, kot je bilo med drugo svetovno vojno. Takrat je vendarle bila okupacija. Sovraštvo se je dogajalo v okviru nekih globalnih sovražnosti, ki so delile Evropo. Bilo je kvizlinštvo. Bili so torej tudi zunanji razlogi. Zdaj jih ni. Gre samo za nesposobnost dveh narodov, da si uredita svoje življenje na mešanih območjih tako, kot skupaj živijo ljudje, ki pripadajo različnim narodom, v evropskih državah. Ne rečem, da je to enostavno. Gre za mnoge zgodovinske obremenitve. Ampak to je bila realna perspektiva. Vojna žal ni civilizacijska perspektiva. In zato se bo temu pridružila še druga necivilizacijska kategorija: eksodus. To si je težko zamisliti v sodobni Evropi na koncu drugega tisočletja, ampak očitno se je eksodus začel in traja. To pomeni praktično izpraznitev določenih področij, bodisi da bo šlo za hrvaški ali srbski živelj. Seveda si želim, da najino razmišljanje ne bi došlo do potrditve, da bi se našla rešitev za to sožitje. Kot zdaj vidim stvari, pa se mi to žal ne zdi realno.

Ali se morda, še zlasti glede na razplet vojne na Hrvaškem, bojite, da bi bila Slovenija znova tarča armadnega napada?

Tako, kot sem bil mnenja, da je vojna v Sloveniji vojna za Hrvaško, sem prepričan, da je vojna na Hrvaškem tudi vojna za Slovenijo. Če bo ta podivjani vojaški stroj še naprej nastopal z logiko, da je treba podrediti Jugoslavijo in jo narediti za lovišče srbskih interesov, potem se gotovo ne bo ustavil v Zagrebu in še manj na Kolpi, ki je plitka reka. Ne zato, da bi na koncu prisilili Slovenijo, da ostane v Jugoslaviji, ampak zato, da pridobijo boljše pogajalska izhodišča. Konec koncev je

tudi mednarodna politika zelo surova. Dostikrat se je že obrnila po tem, kjer je realna moč, ne pa po načelih in simpatijah. Srbska politika, ki je bila zmeraj pragmatična in najbolj politična, seveda računa s tem. Zaveda se, da bo njeno pogajalsko izhodišče veliko boljše, če bo naslonjena na močno vojaško silo, celo če bo doživela vojaški poraz.

Ali ni razvoj dogodkov pravzaprav dokaz, da je treba ves koncept, ki je bil zgrajen na poslušni politiki do Evrope, pomembno korigirati s hrvaškimi izkušnjami?

Človek ima pač izbiro: ali se odloči, da tako, kot govori, potem tudi dela, sprejema načela in procedure, ki jih je Evropa uveljavila, ali pa se obnaša dvolično in verbalno pristaja na te stvari, dejansko pa poskuša probleme reševati s silo in vojno. Osebno mislim, da taka dvoličnost nima perspektive, in verjamem, da bo svet tako, kot je v Iraku, tudi tu uresničil svoje stališče, da agresor za svojo agresijo ne more biti nagrajen. V Iraku je bilo sicer popolnoma jasno, kdo je agresor in kdo je žrtev. Šele če se bo opna Jugoslavije raztrgala in se bo pogledalo pod njo, bo videti, da gre tu za enak položaj. Če bo Evropa sposobna ostati na stališču, da agresor ne more biti nagrajen, potem se bo na meji, ki je zgodovinska in ne administrativna, kot to govori gospod Milošević, treba pogovarjati o miru, o morebitni korekturi meje in o zavarovanju manjšin na Hrvaškem. To pa bo šele odprlo pravi evropski problem: položaj madžarske, albanske in muslimanske manjšine v Srbiji. To pa je problem, ki se ga Evropa boji odpreti, ker bi to lahko pomenilo še veliko hujske destabiliziranje Balkana.

Na splošno se zdi, posebej v zvezi s pripravami na dokončno slovensko osamosvojitve, da ste nezadovoljni z delom vlade, še zlasti z njenim delom na gospodarskem področju.

Gospodarski in monetarni del osamosvajanja Slovenije je najpomembnejši in tudi najusodnejši, ker kaže sposobnost in vitalnost države, da formira svoj gospodarski prostor, da ga odpre in v tem odprtem prostoru lahko enakopravno živi. Tri mesece je bilo časa do 25. junija, da se marsikaj dogradi. Veste, da takrat stvari na tem področju niso bile dobro in temeljito pripravljene. Kako je zdaj dograjeno, o tem ne bi sodil. Moje sodbe niso zaželeno in niso zmeraj dobro razumljene. To je predvsem stvar skupščine. Če bo skupščina presodila, da so stvari v redu pripravljene, potem bo seveda prevzela skupaj z vlado tudi vso odgovornost za to, kako bodo stvari potekale. Na podlagi teh odločitev bo treba vleči nadaljnje poteze. To je tudi zelo pomembno zaradi naše želje po sodelovanju z evropskimi monetarnimi institucijami, potem ko bo prišlo do uvedbe pravega slovenskega denarja. Naši pogovori so pokazali, da ob tem, ko formalnega priznanja ni mogoče dobiti posamično, obstoji velika pripravljenost, da se s Slovenijo tudi po 7. oktobru normalno posluje. Seveda pa želijo vedeti, kakšni so ti ukrepi, da se tudi oni lahko pripravijo. To pa so stvari, ki jih mora delati vlada, in ne bi bilo prav, da bi prihajalo do prepletanja pristojnosti.